

Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus

§ 1. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse muutmine

Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seaduses asendatakse sõnad „elektrooniline teabeturve“ sõnadega „salastatud teabe küberturvalisus“ vastavas käändes;

2) paragrahvi 3 täiendatakse punktiga 2¹ järgmises sõnastuses:

„2¹) salastatud teave – riigisaladus või salastatud välisteave;“;

3) paragrahvi 3 täiendatakse punktiga 7¹ järgmises sõnastuses:

„7¹) töötlemisõigus – töötleva üksuse õigus töödelda riigisaladust või salastatud välisteavet enda valduses oleval kinnis- või vallasajal A-kategooria töötlemisloa või töötlemissertifikaadi alusel;“;

4) paragrahvi 3 punkt 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„9) töötlussüsteem – võrgu- ja infosüsteem, mida kasutatakse salastatud teabe elektrooniliseks töötlemiseks;“;

5) paragrahvi 3 punktis 10 asendatakse sõna „salajasuse“ sõnaga „konfidentsiaalsuse“;

6) paragrahvi 3 punktis 10, § 16 punktis 4, § 20 lõikes 7 ja § 38 lõike 3 punktis 4¹ asendatakse sõna „terviklikkus“ sõnaga „terviklus“ vastavas käändes;

7) paragrahvi 3 punkt 13 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„13) riigi julgeoleku volitatud esindaja – Vabariigi Valitsuse määratud valitsusasutuse struktuuriüksus, mille ülesandeks on salastatud välisteabe kaitse korraldamine ja kontrollimine ning riigisaladuse kaitse korraldamine ja kontrollimine selle avaldamise korral välisriigile, rahvusvahelisele organisatsioonile või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonile;“;

8) paragrahvi 9 punkt 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„10) teave julgeolekuasutuse kasutatavate variandmete ja konspiratsioonivõtete kohta, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;“;

9) paragrahvi 10 täiendatakse punktiga 10 järgmises sõnastuses:

„10) salastatud teabe kaitseks kasutatavat krüptomaterjali ja selle kasutamise tingimusi käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks.“;

10) paragrahvi 11 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Kui juurdepääsupiirangu kehtestamise põhjus püsib, võib asutuse juht või tema volitatud isik käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks tunnistatud teabe juurdepääsupiirangu tähtaega pikendada kuni viie aasta kaupa, kuid kokku mitte kauemaks kui on käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel kehtestatud määrukses sätestatud samadele tunnustele vastava riigisaladuseks oleva teabe salastamise tähtaeg.“;

11) paragrahvi 19 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Isik, kelle juurdepääsuvajadus tuleneb teenistus- või muust lepingulisest suhtest välisriigi töötleva üksuse, rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooniga, on kohustatud teatama käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud viisil töö- või teenistusülesande välisest kavandatavast viibimisest välisriigis, mille kohta kehtib teatamiskohustus, tema suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele.“;

12) paragrahvi 19 täiendatakse lõikega 7¹ järgmises sõnastuses:

„(7¹) Isik, kelle juurdepääsuvajadus tuleneb teenistus- või muust lepingulisest suhtest välisriigi töötleva üksuse, rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooniga, on kohustatud teatama tema suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele, kui tal esineb käesoleva seaduse § 32 lõike 1 punktis 8 või lõike 2 punktides 3–8 nimetatud asjaolu.“;

13) paragrahvi 20 lõigetest 1¹–1³ jäetakse välja sõna „Riigisaladuse“;

14) seadust täiendatakse §-ga 20¹ järgmises sõnastuses:

„§ 20¹. Riigisaladuse avaldamine välisriigile, rahvusvahelisele organisatsioonile või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonile

(1) Töötlev üksus võib avaldada riigisaladust välisriigile, rahvusvahelisele organisatsioonile või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonile käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud korras:

1) välislepingu alusel või

2) Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni otsuse alusel, kui teabe vastuvõtja tagab kaitse avaldatava teabe avalikuks tuleku eest.

(2) Kui teabe vastuvõtja tagab kaitse avaldatava teabe avalikuks tuleku eest, võivad käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatata juhul välisriigile, rahvusvahelisele organisatsioonile või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonile riigisaladust avaldada järgmised riigiasutused:

1) Politsei- ja Piirivalveamet tunnistajakaitse seaduses sätestatud tingimustel;

2) pädev jälitusasutus või prokuratuur, kui avaldatakse korrakaitselist piiratud taseme jälitusteavet sisaldavat riigisaladust ning avaldamise kohustus tuleneb välislepingust või avaldamine on vajalik riikidevahelise uurimiserühma töös;

- 3) julgeolekuasutus, kui see on vajalik tema ülesannete täitmiseks;
- 4) kaitseväeluuret teostav Kaitseväe struktuuriüksus, kui avaldatakse luuret või vastuluuret puudutavat riigisaladust.“;

15) paragrahvi 22 lõikes 1 asendatakse tekstiosa „§-s 23“ tekstiosaga „§-des 23 ja 23¹“;

16) paragrahvi 22 lõike 2 punktid 3–5 tunnistatakse kehtetuks;

17) paragrahvi 22 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud ülesannete täitmisel Kaitsepolitseiamet ja Kaitseväe põhimääruses määratud struktuuriüksus:

- 1) annavad töötlevale üksusele teavet ja õigusaktides sätestatud nõuete täitmiseks juhiseid;
- 2) selgitavad välja käesoleva seaduse ja selle alusel antud õigusaktide nõuete rikkumisi ning osalevad tekkinud kahju hindamisel, kaasates käesoleva seaduse §-des 23, 23¹ ja 52 nimetatud asutuse või selle struktuuriüksuse;
- 3) korraldavad regulaarselt koolitusi;
- 4) teevad koostööd riigiasutuste ning välisriikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonidega.“;

18) paragrahvi 22 lõige 6 tunnistatakse kehtetuks;

19) paragrahvi 22 täiendatakse lõigetega 7–10 järgmises sõnastuses:

„(7) Kaitsepolitseiameti poolt teostatava riigisaladuse kaitse kontrolli tegemiseks moodustab Kaitsepolitseiameti peadirektor komisjoni (edaspidi *riigisaladuse kaitse kontrolli komisjon*).

(8) Riigisaladuse kaitse kontrolli komisjon täidab käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 ettenähtud ülesandeid.

(9) Kontrolli kohta koostatakse aruanne, milles antakse hinnang riigisaladuse kaitse korralduse nõuetele vastavusele.

(10) Aruandes tehtud ettekirjutuse täitmisest tuleb Kaitsepolitseiametile teatada viivitamata, kuid hiljemalt üks kuu pärast ettekirjutuse täitmise tähtaja möödumist.“;

20) paragrahvi 23 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Salastatud teabe küberturvalisuse korraldamisel ja kontrollimisel Välisluureamet:

- 1) korraldab töötlussüsteemide akrediteerimist;
- 2) korraldab töötlussüsteemides kasutatavate turbelahenduste salastatud teabe küberturvalisuse nõuetele vastavuse hindamist;
- 3) korraldab krüptomaterjalide kaitset ja kontrollib krüptomaterjalide töötlemise vastavust salastatud teabe küberturvalisuse nõuetele;
- 4) korraldab töötlussüsteemide kiirgusturbe tagamist ja kontrollib töötlussüsteemide kiirgusturbe vastavust salastatud teabe küberturvalisuse nõuetele.“;

21) paragrahvi 23 lõike 3 punktid 3–5 tunnistatakse kehtetuks;

22) paragrahvi 23 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatud ülesannete täitmisel Välisluureamet:

- 1) annab töötlevale üksusele teavet ja õigusaktides sätestatud nõuete täitmiseks juhiseid;
- 2) selgitab välisesindustes välja käesoleva seaduse ja selle alusel antud õigusaktide nõuete rikkumisi;
- 3) osaleb käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud salastatud teabe küberturvalisuse nõuete rikkumiste väljaselgitamisel ning tekkinud kahju hindamisel;
- 4) korraldab regulaarselt koolitusi;
- 5) teeb koostööd riigiasutuste ning välisriikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonidega.“;

23) seadust täiendatakse §-ga 23¹ järgmises sõnastuses:

„§ 23¹. Riigi julgeoleku volitatud esindaja pädevus riigisaladuse kaitse korraldamisel

(1) Riigi julgeoleku volitatud esindaja korraldab ja kontrollib riigisaladuse kaitset selle avaldamise korral välisriigile, rahvusvahelisele organisatsioonile ja rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonile.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud ülesannete täitmisel riigi julgeoleku volitatud esindaja:

- 1) korraldab riigisaladuse ja salastatud välisteabe vastastikuse kaitse kokkulepete sõlmimist;
- 2) kontrollib tsiviilõigusliku või halduslepingu või haldusakti alusel välisriigi töötlevale üksusele, rahvusvahelisele organisatsioonile või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonile riigisaladuse edastamist;
- 3) korraldab ja kontrollib riigisaladust sisaldavate salastatud teabekandjate rahvusvahelist vedamist kaubana;
- 4) täidab muid talle välislepingus ettenähtud ülesandeid.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud ülesannete täitmisel riigi julgeoleku volitatud esindaja:

- 1) annab töötlevale üksusele teavet ja õigusaktides sätestatud nõuete täitmiseks juhiseid;
- 2) osaleb käesoleva seaduse ja selle alusel antud õigusaktide nõuete rikkumiste väljaselgitamisel ning tekkinud kahju hindamisel;
- 3) korraldab regulaarselt koolitusi;
- 4) teeb koostööd riigiasutuste ning välisriikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonidega.

(4) Riigi julgeoleku volitatud esindaja ei korralda ega kontrolli riigisaladuse kaitset, kui:

- 1) teavet avaldab julgeolekuasutus;
- 2) käesoleva seaduse § 7 punktides 5¹, 7, 10 ja 11 nimetatud teavet avaldab Kaitsevägi;
- 3) tunnistajakaitset käsitlevat teavet avaldab Politsei- ja Piirivalveamet;
- 4) käesoleva seaduse § 8 punktides 1–3 nimetatud piiratud tasemel salastatud riigisaladust avaldab jälitusasutus või prokuratuur.

(5) Riigi julgeoleku volitatud esindajal on käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud ülesande täitmiseks õigus:

- 1) tutvuda kontrollimise käigus kogu vajaliku teabega;
- 2) saada julgeolekuasutustelt ja Kaitsevält nende pädevuse piires ametiabi vastavalt halduskoostöö seadusele;
- 3) teha töötlevale üksusele ettekirjutus välislepinguga või käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusaktidega kehtestatud nõuete rikkumise või rikkumise ohu kõrvaldamiseks;
- 4) teha töötlevale üksusele ettekirjutus riigisaladuse ja seda sisaldavate teabekandjate töötlemise peatamise kohta ning vajaduse korral võtta riigisaladust sisaldavad salastatud

teabekandjad hoiule kuni nõutud tingimuste loomiseni, kui kontrollimise käigus on välja selgitatud välislepinguga või käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusaktidega kehtestatud nõuete rikkumine, mis võib kaasa tuua riigisaladuse avalikuks tuleku.

(6) Riigi julgeoleku volitatud esindajal on käesoleva paragrahvi lõike 5 punktides 3 ja 4 nimetatud ettekirjutuse täitmata jätmise korral õigus rakendada asendustäitmist ja sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 3200 eurot.“;

24) paragrahvi 27 lõiget 5 täiendatakse punktiga 3¹ järgmises sõnastuses:

„3¹) riigi julgeoleku volitatud esindaja, kui isiku riigisaladusele juurdepääsu vajadus tuleneb välisriigi, rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni antud ülesannetest;“;

25) paragrahvi 27 lõike 5 punktis 4 asendatakse tekstiosa „3“ tekstiosaga „3¹“;

26) paragrahvi 31 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui riigisaladusele juurdepääsu vajadus tuleneb välisriigi, rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni antud ülesannetest, esitab füüsiline isik käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse riigi julgeoleku volitatud esindaja kaudu.“;

27) paragrahvi 32 lõiget 1 täiendatakse punktiga 11 järgmises sõnastuses:

„11) kellel on sellise välisriigi kodakondsus, mille kohta kehtib teatamiskohustus, või kellel on mitu kodakondsust, millest vähemalt üks on sellise välisriigi kodakondsus, mille kohta kehtib teatamiskohustus.“;

28) paragrahvi 32 lõike 2 punktis 20 asendatakse tekstiosa „1 või 2“ tekstiosaga „1, 2, 2¹ või 7¹“;

29) paragrahvi 32 lõiget 2 täiendatakse punktiga 21 järgmises sõnastuses:

„21) kes regulaarselt suhtleb julgeolekukontrolli teostavale asutusele esitatud juurdepääsuloa taotleja ankeedis või pikendaja ankeedis märgitud sugulase, hõimlase või muu lähedase isikuga, kes elab välisriigis, mille kohta kehtib teatamiskohustus.“;

30) paragrahvi 33 täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses:

„(5¹) Julgeolekukontrolli teostav asutus võib jätta taotluse läbi vaatamata, kui juurdepääsuloa taotleja ei ole Eestis püsivalt elanud vähemalt viis aastat. Käesolevat lõiget ei kohaldata avaliku teenistuse seaduse alusel pikaajalisse välislähetusse saadetud ametniku suhtes.“;

31) paragrahvi 34² täiendatakse lõikega 4¹ järgmises sõnastuses:

„(4¹) Kaitseväeluuret teostava Kaitseväe struktuuriüksuse töötlussüsteemi, mida kasutatakse riigisaladuse edastamiseks välisriigi luure- või vastuluureülesannet täitvale asutusele, võib kasutada Kaitseväe juhataja otsuse alusel, kus määratakse töötlussüsteemis töötlemiseks lubatud riigisaladuse tase, töötlussüsteemi kasutamise tähtaeg ning käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud salastatud teabe küberturvalisuse nõuete täitmise ja kontrollimise eest vastutavad struktuuriüksused.“;

32) paragrahvi 35 lõiked 4–6 tunnistatakse kehtetuks;

33) paragrahvi 35 täiendatakse lõikega 7 järgmises sõnastuses:

„(7) Riigisaladuse tsiviilõigusliku või halduslepingu alusel välisriigi töötlevale üksusele, rahvusvahelisele organisatsioonile või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonile edastamise nõuded kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korras.“;

34) paragrahvi 49 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud komisjon teeb julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe põhjal ettepaneku juurdepääsuõiguse, juurdepääsuloa või töötlemisloa andmise või selle kehtivuse pikendamise või julgeolekukontrolli läbimise kohta isikule või organile, kelle pädevuses on juurdepääsuõiguse, juurdepääsuloa või töötlemisloa andmise, kehtivuse pikendamise, juurdepääsuõiguse äravõtmise, juurdepääsu- või töötlemisloa kehtetuks tunnistamise või julgeolekukontrolli läbimise otsustamine.“;

35) paragrahvi 50 lõiked 1 ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Salastatud välisteabe kaitsel kohaldatakse välislepingust tulenevaid nõudeid, arvestades käesolevas peatükis sätestatud erisusi. Käesoleva seaduse tähenduses käsitatakse välislepingust tulenevate nõuetena ka rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni liikmesriigile täitmiseks kohustuslikust õigusaktist tulenevaid nõudeid. Kui välislepingus ei ole salastatud välisteabe kaitse nõudeid sätestatud, välisleping viitab riigisisestele õigusaktidele või välislepingut ei ole sõlmitud, kohaldatakse salastatud välisteabe kaitsel selle salastatuse tasemele vastavale riigisaladusele kohaldatavaid käesoleva seaduse 1. peatüki, 2. peatüki 3. jao ja 4. peatüki sätteid, arvestades käesolevas peatükis sätestatud erisusi.

(2) Riigi julgeoleku volitatud esindaja määrab riigisaladuse ja salastatud välisteabe salastatuse taseme vastavuse, kui selle määramiseks vajalik teave on kättesaadav ja:

- 1) välislepingus ei ole salastatuse taseme vastavust kokku lepitud või
- 2) välislepingut ei ole sõlmitud, kuid Eesti Vabariigi huvides tuleb välisriigi, rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni salastatud välisteavet kaitsta käesoleva seaduse alusel.“;

36) paragrahvi 50 täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2² järgmises sõnastuses:

„(2¹) Käesoleva seaduse § 52 lõikes 3 nimetatud asutus võib määrata riigisaladuse ja talle edastatud salastatud välisteabe salastatuse taseme vastavuse, kui talle edastatud salastatud välisteavet ei tule kaitsta välislepingu või käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud otsuse alusel.

(2²) Salastatud välisteavet, mida ei tule kaitsta välislepingu kohaselt ja mille kohta ei ole tehtud käesoleva paragrahvi lõikes 2 või 2¹ nimetatud otsust, kaitstakse avaliku teabe seaduse alusel.“;

37) paragrahvi 50 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Töötlev üksus kustutab enda loodud teabe salastatuse, kui teavet on töödeldud salastatud välisteabena õigusliku aluseta, või muudab enda loodud salastatud välisteabe salastatuse taset, salastamise õiguslikku alust või tähtaega, kui salastatud välisteave on salastatud valel tasemel, valel õiguslikul alusel või vale tähtajaga, käesoleva seaduse §-s 15 ettenähtud korras. Kui

töötlev üksus on teavet edastanud teisele töötlevale üksusele, tuleb salastatuse kustutamisest või salastamisandmete parandamisest seda töötlevat üksust teavitada.“;

38) paragrahvi 50 täiendatakse lõigetega 5¹ ja 5² järgmises sõnastuses:

„(5¹) Kui käesoleva seaduse § 19 lõike 8 või § 20 lõike 8 või 9 alusel on Kaitsepolitseiametile üle antud salastatud teabekandja, mis sisaldab üksnes salastatud välisteavet, tuleb see üle anda riigi julgeoleku volitatud esindajale.

(5²) Riigiasutuse või selle struktuuriüksuse, mis täidab välislepingust tulenevaid pädeva asutuse ja ühtse kontaktpunkti ülesandeid, määrab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korras.“;

39) paragrahvi 50 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Vabariigi Valitsus võib käesoleva seaduse alusel määrusega kehtestatud riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korras kehtestada erisusi salastatud välisteabe kaitse kohta.“;

40) paragrahv 51 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 51. Salastatud välisteabele juurdepääsu õigus ja salastatud välisteabe töötlemise õigus

(1) Salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse andmisele kohaldatakse vastavalt riigisaladusele juurdepääsu õiguse ja riigisaladuse töötlemise õiguse andmise nõudeid, arvestades käesolevas paragrahvis sätestatud erisusi. Kui välislepingust tulenevad eelnimetatud õiguste andmisele rangemad või lisanõuded, kohaldatakse välislepingus sätestatud nõudeid.

(2) Kui välislepingu kohaselt on salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise eeltingimus salastatud välisteabe kaitse nõuete tutvustamine, tuleb isikule tutvustada:

1) välisriigi salastatud välisteabe puhul käesoleva seaduse §-s 19 sätestatud kohustusi ja võtta § 27 lõike 10 punktis 2 nimetatud kinnitus või

2) vastava rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni salastatud välisteabe kaitse nõudeid ja võtta vastav kinnitus.

(3) Kui isik keeldub käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud nõuete tutvustamisest või kinnituse allkirjastamisest, ei anta talle salastatud välisteabele juurdepääsu õigust.

(4) Euroopa Liidu või Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse saamise eeltingimus on vähemalt samal tasemel salastatud riigisaladusele juurdepääsu õiguse olemasolu ning salastatud välisteabe töötlemise õiguse saamise eeltingimus on vähemalt samal tasemel salastatud riigisaladuse töötlemise õiguse olemasolu.

(5) Euroopa Liidu või Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni piiratud tasemel salastatud välisteabele juurdepääsu õigus antakse käesoleva seaduse § 27 lõike 2 ja lõike 5 punktides 1–3 sätestatud korras. Muudel juhtudel annab juurdepääsuõiguse riigi julgeoleku volitatud esindaja.

(6) Euroopa Liidu või Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni konfidentsiaalsel või kõrgemal tasemel salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse ja Euroopa Liidu või Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni salastatud välisteabe töötlemise õiguse saamise eeltingimus on julgeolekukontrolli läbimine, välja arvatud käesoleva seaduse § 27 lõikes 1 nimetatud isikute puhul. Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontroll salastatud välisteabele juurdepääsu

õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll ka isiku suhtes, kellel on ametikohajärgne juurdepääsuõigus, välja arvatud Vabariigi Presidendi suhtes.

(7) Käesoleva seaduse § 30¹ lõikes 1 nimetatud isik, kellele soovitakse anda lisaks riigisaladusele juurdepääsu õigusele ka Euroopa Liidu või Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni salastatud välisteabele juurdepääsu õigust, peab esitama Kaitseministeeriumi valitsemisala valitsusasutuse kaudu julgeolekukontrolli teostavale asutusele allkirjastatud nõusoleku tema suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks ning § 31 lõike 1 punktis 2 nimetatud ankeedi.

(8) Julgeolekukontrolli teostav asutus otsustab, kas isik on julgeolekukontrolli läbinud, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(9) Euroopa Liidu või Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni konfidentsiaalsel või kõrgemal tasemel salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise otsustab riigi julgeoleku volitatud esindaja, kes väljastab juurdepääsuõiguse tõendamiseks juurdepääsusertifikaadi.

(10) Euroopa Liidu või Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni salastatud välisteabe töötlemise õiguse andmise otsustab riigi julgeoleku volitatud esindaja, kes väljastab töötlemisõiguse tõendamiseks töötlemissertifikaadi.

(11) Euroopa Liidu või Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni salastatud välisteabele juurdepääsu õigus või salastatud välisteabe töötlemise õigus tunnistatakse kehtetuks:

- 1) isiku juurdepääsuvajaduse või töötlemise vajaduse äralangemisel;
- 2) kui juurdepääsuõiguse või töötlemisõiguse kehtivusajal ilmneb mõni juurdepääsuõiguse või töötlemisõiguse andmisest keeldumise alus.

(12) Juhul, kui isiku riigisaladusele juurdepääsu õigus või riigisaladuse töötlemise õigus lõpeb enne Euroopa Liidu või Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või salastatud välisteabe töötlemise õiguse kehtivusaja lõppu, lõpeb vastavalt ka Euroopa Liidu või Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või salastatud välisteabe töötlemise õiguse kehtivus.

(13) Euroopa Liidu ja Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse andmise korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korras.

(14) Vabariigi Valitsus võib riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korras nimetada muid rahvusvahelisi organisatsioone või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioone, mille salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse andmisel kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõigetes 4–12 nimetatud ja lõike 13 alusel kehtestatud nõudeid.“;

41) paragrahvi 52 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Riigi julgeoleku volitatud esindaja korraldab salastatud välisteabe kaitset ja kontrollib salastatud välisteabe töötlemise nõuetele vastavust.“;

42) paragrahvi 52 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Salastatud välisteabe kaitse korraldamisel ja salastatud välisteabe töötlemise nõuetele vastavuse kontrollimisel riigi julgeoleku volitatud esindaja:

- 1) korraldab seaduses ja selle alusel antud õigusaktides ettenähtud juhtudel salastatud välisteabe avaldajalt vastuvõtmist, töötlemist ja sellele juurdepääsu ning salastatud välisteabe ja seda valdavate töötlevate üksuste üle arvestuse pidamist;
- 2) korraldab riigisaladuse ja salastatud välisteabe vastastikuse kaitse kokkulepete sõlmimist;
- 3) määrab käesolevas seaduses ettenähtud juhtudel riigisaladuse ja salastatud välisteabe salastatuse taseme vastavuse;
- 4) korraldab ja kontrollib tsiviilõigusliku või halduslepingu või haldusakti alusel toimuvat salastatud välisteabe töötlemist;
- 5) korraldab ja kontrollib salastatud välisteabe vedamist kaubana;
- 6) otsustab salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse andmise õigusaktides sätestatud korras;
- 7) teavitab salastatud välisteabe avaldajat salastatud välisteabe õigusvastase avalikustamise korral selle asjaoludest välislepingus ettenähtud tingimustel;
- 8) täidab muid talle välislepingus ettenähtud ülesandeid.

(1²) Käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ sätestatud ülesannete täitmisel riigi julgeoleku volitatud esindaja:

- 1) annab töötlevale üksusele teavet ja õigusaktides sätestatud nõuete täitmiseks juhiseid;
- 2) osaleb käesoleva seaduse ja selle alusel antud õigusaktide nõuete rikkumiste väljaselgitamisel ning tekkinud kahju hindamisel;
- 3) korraldab regulaarselt koolitusi;
- 4) teeb koostööd riigiasutuste ning välisriikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonidega.“;

43) paragrahvi 52 lõike 3 punktis 2 asendatakse sõnad „välisriigi luure- või vastuluureülesannet täitva asutusega“ sõnadega „välisriigi asutuse, rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooniga“;

44) paragrahvi 52 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks.

§ 2. Avaliku teabe seaduse muutmine

1) paragrahvi 2 lõike 2 punktis 1 asendatakse sõnad „riigisaladuseks või salastatud välisteabeks oleva“ sõnadega „riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse alusel kaitstava“;

2) paragrahvi 35 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Välisriigi või rahvusvahelise organisatsiooni poolt edastatud juurdepääsupiirangu märkega teave, mida ei kaitsta vastavalt riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadusele, loetakse asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks.“.

§ 3. Eesti Panga seaduse muutmine

Eesti Panga seaduse § 11¹ täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui välislepingu kohaselt on salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise eeltingimus salastatud välisteabe kaitse nõuete tutvustamine, tuleb Eesti Panga presidendile ning Eesti Panga Nõukogu esimehele ja liikmele tutvustada:

- 1) välisriigi salastatud välisteabe puhul riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse §-s 19 sätestatud kohustusi ning võtta sama seaduse § 27 lõike 10 punktis 2 nimetatud kinnitus või

2) vastava rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni salastatud välisteabe kaitse nõudeid ja võtta vastav kinnitus.

(1²) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud isik keeldub nõuete tutvustamisest või kinnituse allkirjastamisest, ei anta talle juurdepääsu salastatud välisteabele.“.

§ 4. Julgeolekuasutuste seaduse muutmine

Julgeolekuasutuste seaduse § 7 lõike 1 punktis 4 asendatakse sõnad „elektroonilise teabeturbe“ sõnadega „salastatud teabe küberturvalisuse“.

§ 5. Kohtute seaduse muutmine

Kohtute seaduse § 8¹ täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui välislepingu kohaselt on salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise eeltingimus salastatud välisteabe kaitse nõuete tutvustamine, tuleb kohtunikule tutvustada:

- 1) välisriigi salastatud välisteabe puhul riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse §-s 19 sätestatud kohustusi ning võtta sama seaduse § 27 lõike 10 punktis 2 nimetatud kinnitus või
- 2) vastava rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni salastatud välisteabe kaitse nõudeid ja võtta vastav kinnitus.

(1²) Kui kohtunik keeldub nõuete tutvustamisest või kinnituse allkirjastamisest, ei anta talle juurdepääsu salastatud välisteabele.“.

§ 6. Riigikogu liikme staatuse seaduse muutmine

Riigikogu liikme staatuse seaduse § 19 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui välislepingu kohaselt on salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise eeltingimus salastatud välisteabe kaitse nõuete tutvustamine, tuleb Riigikogu liikmele tutvustada:

- 1) välisriigi salastatud välisteabe puhul riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse §-s 19 sätestatud kohustusi ning võtta sama seaduse § 27 lõike 10 punktis 2 nimetatud kinnitus või
- 2) vastava rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni salastatud välisteabe kaitse nõudeid ja võtta vastav kinnitus.

(1²) Kui Riigikogu liige keeldub nõuete tutvustamisest või kinnituse allkirjastamisest, ei anta talle juurdepääsu salastatud välisteabele.“.

§ 7. Riigikontrolli seaduse muutmine

Riigikontrolli seaduse § 25¹ täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui välislepingu kohaselt on salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise eeltingimus salastatud välisteabe kaitse nõuete tutvustamine, tuleb riigikontrolörile tutvustada:

- 1) välisriigi salastatud välisteabe puhul riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse §-s 19 sätestatud kohustusi ning võtta sama seaduse § 27 lõike 10 punktis 2 nimetatud kinnitus või
- 2) vastava rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni salastatud välisteabe kaitse nõudeid ja võtta vastav kinnitus.

(1²) Kui riigikontrolör keeldub nõuete tutvustamisest või kinnituse allkirjastamisest, ei anta talle juurdepääsu salastatud välisteabele.“.

§ 8. Vabariigi Valitsuse seaduse muutmine

Vabariigi Valitsuse seaduse § 3¹ täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui välislepingu kohaselt on salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise eeltingimus salastatud välisteabe kaitse nõuete tutvustamine, tuleb Vabariigi Valitsuse liikmele tutvustada:

- 1) välisriigi salastatud välisteabe puhul riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse §-s 19 sätestatud kohustusi ning võtta sama seaduse § 27 lõike 10 punktis 2 nimetatud kinnitus või
- 2) vastava rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni salastatud välisteabe kaitse nõudeid ja võtta vastav kinnitus.

(1²) Kui Vabariigi Valitsuse liige keeldub nõuete tutvustamisest või kinnituse allkirjastamisest, ei anta talle juurdepääsu salastatud välisteabele.“.

§ 9. Õiguskantsleri seaduse muutmine

Õiguskantsleri seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 11¹ täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui välislepingu kohaselt on salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise eeltingimus salastatud välisteabe kaitse nõuete tutvustamine, tuleb õiguskantslerile tutvustada:

- 1) välisriigi salastatud välisteabe puhul riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse §-s 19 sätestatud kohustusi ning võtta sama seaduse § 27 lõike 10 punktis 2 nimetatud kinnitus või
- 2) vastava rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni salastatud välisteabe kaitse nõudeid ja võtta vastav kinnitus.

(1²) Kui õiguskantsler keeldub nõuete tutvustamisest või kinnituse allkirjastamisest, ei anta talle juurdepääsu salastatud välisteabele.“;

2) paragrahvi 37² täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui välislepingu kohaselt on salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise eeltingimus salastatud välisteabe kaitse nõuete tutvustamine, tuleb õiguskantsleri asetäitja-nõunikule tutvustada:

- 1) välisriigi salastatud välisteabe puhul riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse §-s 19 sätestatud kohustusi ning võtta sama seaduse § 27 lõike 10 punktis 2 nimetatud kinnitus või
- 2) vastava rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni salastatud välisteabe kaitse nõudeid ja võtta vastav kinnitus.

(1²) Kui õiguskantsleri asetäitja-nõunik keeldub nõuete tutvustamisest või kinnituse allkirjastamisest, ei anta talle juurdepääsu salastatud välisteabele.“.

§ 10. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2026

Algatab Vabariigi Valitsus 2026